

XIX. DÜNYA İŞ SAĞLIğI KONGRESİNİN ARDINDAN “İŞ SAĞLIğI VE GÜVENLİğİ HİZMETLERİ İLE SERMAYEYE ARTI DEĞER NASIL YARATILIR”

Dr. Mehmet ZENCİR

Prof., Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

XIX. Dünya İş Sağlığı Kongresi İstanbul'da geniş (bakanlık merkez ve taşra teşkilatlarından çok sayıda kişinin katılımı, sadece Türkiye için değil birçok ülke için söz konusu) bir katılımla gerçekleştirildi. Kongre tarafını hiç gizlemedi. Sermaye yanlısı bir program ile emekçiyi görmeyen, emekçiyi katmayan, sağlıksız çalışma ortamının nedenlerini deşifre etme çabası olmadan, neoliberal döneminin çalışma anlayışına en uygun “iş sağlığı ve güvenliği” anlayışını, örgütlenmesini ve pratiklerini bulmaya çalışan bir görünüm sergiledi.

Kongrede “iş sağlığı ve güvenliği” ile ilgili çeşitli anlayışlar havada uçuştu:

- Comprehensive, Proactive and Preventative Approaches
- Strategic Approach
- Holistic Approach
- Systems Approach
- Systematic and Co-operative Approach
- Comprehensive Preventative Approaches
- ... with Felt Leadership and Integrated Management Approach
- Systematical and Radical Precautions
-

Yaklaşımları önleme (“prevention”) izliyordu. İzlemenin geri dönüşü (the Return of Prevention) vurgusu çok yaygındı. Geri dönüş, işçiyi değil ekonomiyi gören bir yerden dile geliyordu.

- The Economic Benefits of Prevention
- The Value to Corporate Executives
- Economic Incentives

- Benefits of Preventive Measures
- Economic Benefits
- ... management systems with regard to raise up competitiveness
- Calculating the International Return on Prevention for Companies
- Costs and Benefits of Investments in Occupational Safety and Health
- Return on Investment
- Cost Benefits
- The Savings of Safety
- Leveraging Safety Excellence for Business Excellence
- Safety and Health as an Element of Competitive Small Enterprises and Effective Workers
-

Planlanan, uygulanan, değerlendirilen, örnek gösterilen “iş sağlığı ve güvenliği” hizmetlerinin amacının sermayeye dokunmayan (hatta kârını daha da artıran, rekabet için bir olanak olarak gören) bilgi (düşünce) üretimi diyebiliriz. Nitekim ana oturumlarda akademinin daha az, emekçilerin hiç görülmediği buna karşın işveren temsilcilerinin, neoliberal hükümetlerin çeşitli organlarının (çalışma bakanlığı, sağlık bakanlığı, insan kaynakları bakanlığı, “iş sağlığı ve güvenliği” ile ilgili enstitüler, vb.), sosyal güvenlik ile ilgili uluslar arası ve ulusal kurum ve sigorta şirketlerinin, neoliberal politikalarla görünürde mücadele eden uluslararası örgütlerin (ILO, DSÖ vb.), çok sayıda alana yönelik faaliyet gösteren ajans, grup, forum, takım vb. daha fazla yer aldığını söyleyebiliriz.

Emeğe yönelik neoliberal politikaların icracılarının, emeğe sahip çıkmasının sahteliği tüm çıplaklığı ile eleştirel bakan izleyiciler tarafından gözleniyordu.

Yaklaşımına ve amaçlarına uygun dilde kendini gösteriyordu. Sınıf mücadelesi “sosyal diyalog” ile yer değiştirmişti. Emekçi sınıf “partner” haline gelmişti.

- Social Dialogue
- Tripartite Social Dialogue
- Institutionalization of Social Dialogue
- Social partner
- Social partner’s contributions/roles
- Social responsibility
- International partnership
- Regional partnership
- Global preventive culture
- Promotion, good practice, best practice, improvement
- Effectiveness and Sustainability
- Initiatives without legislation
- How to get interest from business
- Communication
- Communication challenge between governments and small enterprises
- The importance of empathy
- Implementation, legislation, regulation
- Culture
- Lifelong learning
- Leadership
- Opportunities and Obstacles
- Accreditation

Her nedense kongrede en az dile gelen konular taşeronlar, kayıt dışı çalışanlar, çalışma koşullarındaki artan olumsuzluklar, güvencesiz çalışma, azalan sosyal güvence, işçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerini almayan büyük emekçi grupları, alınmayan işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri konusundaki yaptırımlar, işçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin piyasalaştırılması, son dönem artan iş kazaları, meslek hastalıkları, şiddet, vb. olmuştur. Bu konulara katkı duyarlı katılımcılara bırakılmıştır. Kongre düzenleyicilerinin bu konularda emekçileri, toplumsal muhalefeti katan bir program hazırlamayı gerekli görmemiştir.

Güncel konularda kongrede yer aldı. Özellikle iki konu dikkat çekmekteydi. Demografik dönüşüm ve toplumsal cinsiyet. Konuların ele alınışı nedenlerine vurgu yapmayan, sonuçlarının öne çıktığı apolitik değerlendirmelerle, geçiştirildiği izlenimi bırakıyordu.

- Toplumsal cinsiyet
- Gender and OSH Policies and Practice
- Considering Gender Differences
- Guidelines for the Integration of The Gender Dimension in OSH Policies
- Tackling Gender Health Inequalities at Work
- Gender-disaggregated Data
- Supportive, Inclusive and Equitable Health Strategies for Women
- ...
- Demografik dönüşüm
- Demographic change and work ability
- ... to maintain work ability
- Social security
- ..

Kongre fuar alanı da işçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin piyasalaştırılmasının kanıtı olarak izlenmeye değerdi. Çok sayıda ortak sağlık birimi, eğitim programları, yazılım programları vb. kuruluşlar piyasadaki pay kapma yarışındaydı.

Sıralanan olumsuzluklarına karşın

- Kongreye katılmayarak protesto eden işçi sınıfı dostları sendikalar, demokratik kitle örgütleri siyasi yapıların görüşlerini dile getirmesi, muhalif basında çıkan değerlendirme ve yazılar;
- Katılım göstererek salonda emekçilerin “işçi sağlığı ve güvenliği” hizmetleri ile ilgili sorunlarına sahip çıkan ve talepleri dile getiren akademisyen, sendika, demokratik kitle örgütü aktivistleri;
- Düzenlenen oturumlarda emekçi gözüyle konuşmalar yapan akademisyen, sendika, demokratik kitle örgütü aktivistleri;
- Kongreye emek yanlısı sözlü ve poster bildiriler gönderen akademisyen, sendikacı, demokratik kitle örgütü aktivistleri;
- Emekçileri ve emekçilerin sağlığını ve güvenliğini öne çıkartan film hazırlayan akademisyen, sendikacı, demokratik kitle örgütü aktivistleri; ile kongre düzenleyicilerinin neoliberal amaçlarının deşifre edilmesine olanak sağlanmıştı. Önümüzdeki hedef emekçilerin “işçi sağlığı ve güvenliği” kongresini örgütlemek, katılımı yüksek tutmak, hazırlanma süreci ve sonuçlarını emekçilerle buluşturmak olmalıdır. □

İŞÇİ SAĞLIğI VE GÜVENLİğİ 2011 KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

“Sağlık için mücadele ve mücadele için sağlık” anlayışı ile yola çıkan,

Meşruyetini emek-sermaye çelişkisindeki “emeğin sağlıklı olma hakkı”ndan alan,

Bugüne kadar işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin birikimlere sahip çıkıp, üzerine yenisini eklemeyi hedefleyen,

İşçinin/emekçinin bulunduğu her yerde kendisini tanımlayan, adres olan ve adrese giden,

işçi/emekçiye karşı sorumluluk duygusu olan herkesi(mi) doğal ortağı olarak gören,

Bu nedenlerle DİSK-KESK-TMMOB ile TTB tarafından çağırısı yapılan ve bunun yanında, bölgelerden-illerden-havzalardan gelen; İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisleri’nden ve meclis girişimlerinden, Tuzla Tersaneler Bölgesi’nden, Kot Kumlama İşçileriyle Dayanışma Komitesi’nden, Mevsimlik Tarım İşçileri Sendika Girişimi’nden, Ev

Eksenli Çalışanlar Sendikası'ndan, Evde Çalışan Kadınlarla Dayanışma Sendikası'ndan, Atık Kağıt İşçileri'nden, Davut Paşa ve OSTİM'de iş cinayetlerinde kaybettiğimiz işçilerin yakınlarının dayanışma örgütlenmelerinden, bu konuya sahip çıkan bilim insanlarından... doğru katılımı gerçekleştirdiğimiz,

Katılımcıları arasına hiçbir hiyerarşi koymayan, eşit ilişkiler düzleminde kolektif üretimi esas alan, emeğe-emekçiye karşı sorumlu olan İşçi Sağlığı ve Güvenliği Kongresi;

Emperyal-kapitalist sistemin sömürgeci yapısı gereği kaçın(a)madığı ve insanlığın sağlıklı olma halinin alt yapısını bozan savaş ortamına sürüklediği, daha fazla kâr amacıyla esnek üretimin tüm alt biçimlerini asıl üretim biçimi haline getirip, sosyal politika ve bu bağlamda da işçinin/emekçinin sağlıklı olma ve güvenli ortamlarda çalışmasını tehdit eden önemli riskler ve çıkmazlar eklediği,

Üretim ve ürün güvenliğinin öncelenip, emeğin sağlıklı olma hakkının gasp edildiği,

Emek-sermaye çelişkisinin ve çatışmasının, milliyetçiliğin-şovenizmin ve cinsiyet ayrımcılığının körüklediği çatışma alanları ile iç içe geçerek çifte sömürü haline geldiği,

Buna karşın emek-barış-demokrasi ve özgürlük cephesinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği bağlamında örgütlenme ihtiyacının öne çıktığı bir dönemde,

Emeğin sağlıklı olma ve güvenli ortamlarda çalışma hakkını savunarak ve "örgütsüzlük" engelini "direnc" göstererek aşacak kararlılıkta yapılmıştır.

Kongremiz; Dil, etnik köken, inanç, cinsiyet, cinsel yönelim ve benzeri alt kimliklerimizin gerçekliğini bir zenginlik olarak kabul ederek mücadelelemizin bunları da kapsayacak şekilde örgütlenen sınıf –üst kimliğimizden yola çıkarak hedefine ulaşabileceğini belirlemiştir.

Kongremiz; İşçi sağlığı ve iş güvenliği eksenli mücadele ve örgütlenmeyi, beyaz-mavi yakalı, kol-kafa emeği, memur-işçi vb. gibi ayrımları reddeder.

Kongremiz; Taşeronlaşmanın, güvencesiz istihdam biçimlerinin, kayıt dışılığın, kadın, genç, çocuk

emeği ile etnisite temelli ayrımcılık ve sömürü biçimlerinin yaygınlaştırılıp egemen hale getirilmesine, işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetleri ve eğitimlerini piyasaya teslim etme çabaları ile bütün bu saldırı politikalarına ve bu eksenlerdeki şiddet-rızaya dayalı hegemonya oluşturma biçimlerine karşı mücadele kararı almıştır.

Kongremiz; Üretim alanlarında kâr endeksli üretim için işçiyi/emekçiyi bilgi aktarılabilecek nesne olarak gören sermaye eksenli eğitim anlayışına karşı, alanın öznesi olan işçinin/emekçinin "bilme ve sağlıklı ortamlarda çalışma hakkı"na saygı duyan-bu anlayışı merkeze alan ve "işçiden-işçiye/emekçiden-emekçiye" ilkesine uygun bir eğitim modelini tartışmaya açmış, bu tarz eğitimleri işçinin/emekçinin üretim alanlarını "içeriden" denetleyeceği bir güce ulaşmada manivela olarak benimsemiştir.

Kongremiz; İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerine erişimin oldukça düşük olması gerekçesiyle yapılan "İşçi Sağlığı ve Güvenliği'nde Model" konulu grup çalışmasında, sağlık hizmetinin öncelikli olarak geliştirici ve koruyucu hizmetleri kapsamı, fakat birinci basamak özelliği nedeniyle tedavi edici hizmetleri de içermesi, tüm emekçilerin erişebileceği, multi disiplinler bir ekip hizmeti olarak mesleki bağımsızlığın gözetildiği koşullarda üretim birimlerinde verilmesi gerektiği anlayışında ortaklaşmıştır.

Kongremiz; Üretim araçlarının özel mülkiyeti temelinde kurulan sistemde, günlük yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi, işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında da taraf olmamız gerektiğini, bu alanın salt hukuksal ve sendikal mücadele-örgütlenme alanına sıkıştırılmayacağını, bilimsel-politik-siyasal bir mücadele alanı olduğunu benimsemiştir.

Kongremiz; İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorununun, gerçek anlamda, üretimin toplumsal oluşu ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkinin ortadan kalkacağı bir üretim biçiminde çözümleneceğini, ancak bu gün için barış, demokrasi ve özgürlük mücadelesi kapsamında, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda, daha ileri mevziler kazanmak için yoğun bir mücadele verilmesi gerektiğini karar altına almıştır. □